

EUROPA-
KOMMISSIONEN

Bruxelles, den 21.11.2014
COM(2014) 706 final

RAPPORT FRA KOMMISSIONEN

**RAPPORT FRA KOMMISSIONEN TIL EUROPA-PARLAMENTET, RÅDET, DEN
EUROPÆISKE CENTRALBANK, DET EUROPÆISKE ØKONOMISKE OG
SOCIALE UDVALG OG REGIONSUDVALGET**

**Femtende rapport om de praktiske forberedelser til den fremtidige udvidelse af
euroområdet**

{SWD(2014) 341 final}

RAPPORT FRA KOMMISSIONEN TIL EUROPA-PARLAMENTET, RÅDET, DEN EUROPÆISKE CENTRALBANK, DET EUROPÆISKE ØKONOMISKE OG SOCIALE UDVALG OG REGIONSUDVALGET

Femtende rapport om de praktiske forberedelser til den fremtidige udvidelse af euroområdet

1. INDLEDNING

Den 23. juli 2014 vedtog Rådet, at Litauen opfylder de nødvendige betingelser for indførelse af euroen¹. Litauen indfører euroen den 1. januar 2015 ("€dag"). Hermed kommer det samlede antal eurolande op på nitten, herunder nu alle de baltiske stater. Omregningskursen er blevet uigenkaldeligt fastsat til 3,45280 litauiske litas til en euro², hvilket svarer til litasens tidligere centralkurs under EU's valutakursmekanisme (ERM II).

Litauens praktiske forberedelser til overgangen er nu gået ind i sidste fase. Efter Kommissionens første særlige rapport om Litauens praktiske forberedelser³ undersøger nærværende rapport de yderligere fremskridt, der er gjort siden midten af juni og frem til slutningen af september 2014. Der ses på forberedelserne til indførelsen af eurokontanter og på, hvilke foranstaltninger der er truffet for at beskytte forbrugerne i overgangsperioden, f.eks. memorandummet om god forretningsskik efter indførelsen af euroen og informationskampagnen.

Kommissionens arbejdsdokument, som ledsager denne rapport, indeholder nærmere oplysninger om forberedelserne til indførelsen af euroen i de resterende medlemsstater, som endnu ikke har indført den fælles valuta og ikke er omfattet af en særlig opt-out-klausul.

2. STATUS OVER FORBEREDELSENE TIL OVERGANGEN I LITAUEN

Siden Kommissionens sidste rapport har de litauiske myndigheder og involverede interessenter gennemgående gjort store fremskridt med de praktiske forberedelser.

2.1. Tilrettelæggelse af overgangen, tilpasning af lovgivningen og forberedelser inden for den offentlige sektor

Litauens nationale overgangsplan⁴ blev vedtaget af regeringen den 26. juni 2013 og siden ændret i december 2013 og juni 2014. Den suppleres af en handlingsplan for gennemførelse af overgangsplanen⁵. Forberedelserne skrider godt frem, og tilpasningen af retssystemet er i fuld gang. Det litauiske parlament, Seimas, vil i løbet af efteråret behandle 120 lovforslag vedrørende indførelsen af euroen.

Mere end 200 ansatte i staten og kommunerne har modtaget oplæring i overgangen til euroen og de praktiske følger heraf, så de kan oplære deres kolleger.

¹ Rådets afgørelse 2014/509/EU af 23. juli 2014 om Litauens indførelse af euroen den 1. januar 2015 (EUT L 228 af 31.7.2014, s. 29).

² Rådets forordning (EU) nr. 851/2014 af 23. juli 2014 om ændring af forordning (EF) nr. 2866/98 med hensyn til euro-omregningskursen for Litauen (EUT L 233 af 6.8.2014, s. 21).

³ Rapport fra Kommissionen til Europa-Parlamentet, Rådet, Den Europæiske Centralbank, Det Europæiske Økonomiske Sociale Udvalg og Regionsudvalget - Fjortende rapport om de praktiske forberedelser til den fremtidige udvidelse af euroområdet af 23. juli 2014 - COM(2014) 489 final.

⁴ Findes på <http://www.lb.lt/preparation>.

⁵ Findes på <http://www.lb.lt/preparation>.

De offentlige institutioner, der er aktivt involveret i overgangen, er i færd med at udarbejde beredskabsplaner og se på interoperabiliteten mellem disse planer. På grund af den øgede sikkerhedsrisiko har politibetjentene modtaget særlig oplæring, og der ses på foranstaltninger til at øge sikkerheden for pengetransporter i overgangsperioden.

2.2. Forberedelser til overgangen til eurosedler og -mønter

Litauen har valgt et "Big Bang"-overgangsscenario⁶, hvor der er to valutaer i omløb i to uger.

Der skal **370 millioner euromønter**, som bærer et billede af Vytis, en ridder i rustning, på den nationale side, og **132 millioner eurosedler** med forskellige pålydende værdier til for at erstatte de litasmønter og -sedler, der er i omløb, og for at sikre det lager, der anses for nødvendigt for 2015. Efter Rådets afgørelse i juli 2014 er den litauiske møntfabrik begyndt at præge Litauens euromønter. Ved udgangen af september var 45 % af de mønter, der skal præges i 2014, blevet præget. Eurosedlerne lånes i Deutsche Bundesbank.

Forhåndsudsendelsen af euromønter til kreditinstitutterne begyndte den 1. oktober 2014, mens forhåndsudsendelsen af eurosedler begynder den 1. november 2014. Forhåndsvideresendelsen af sedler og mønter til forretningsbankernes store kunder begynder den 1. december 2014. Først i slutningen af december vil eurokontanterne blive forhåndsvideresendt til postkontorerne. Det anslås, at der vil skulle forhåndsudsendes og forhåndsvideresendes eurokontanter til en værdi af 703,7 mio. EUR (ca. 32,5 millioner sedler og 168,2 millioner mønter). I retningslinjerne for overgangen, som blev vedtaget i marts 2014, anbefaler den litauiske centralbank, at bankerne ved vurderingen af deres behov for forhåndsudsendelse tager hensyn til det ekstra behov for sedler med lav pålydende værdi i løbet af de første dage i overgangsperioden. Ifølge aftalememorandummet om god forretningsskik i forbindelse med forberedelserne til indførelsen af euroen i Litauen, som blev indgået mellem den litauiske centralbank og ni forretningsbanker i juli 2014, vil de små virksomheder have gunstige betingelser for forhåndsvideresendelse i løbet af de sidste fem kalenderdage i 2014.

Fra den 1. december vil **900 000 startsæt med euromønter** være til rådighed for borgerne. Start sætterne indeholder alle de forskellige litauiske euromønter (til en værdi af 11,59 EUR) pakket i plasticposer. Start sætterne til borgerne vil blive solgt i tre af den litauiske centralbanks kontorer, 343 bankfilialer og mindst 330 postkontorer. De **detailhandlende** kan vælge mellem **to forskellige startsæt**: et sæt med 111,00 EUR (ca. 60 000 sæt) og et med 200,00 EUR (50 000 sæt). Fra €-dag vil der også være særlige sæt til **møntsamlere** til en værdi af 3,88 EUR (35 000 sæt med uirculerede mønter og 7 000 sæt i proof-kvalitet).

For at lette den dobbelte omløbsperiode er det meget vigtigt at reducere mængden af litaskontanter i omløb yderligere inden €-dag. Mængden af **litaskontanter i omløb** er kun faldet med 15 % siden begyndelsen af 2014, dog startende fra et forholdsvis højt niveau. Der mangler stadig at blive trukket 80 millioner litasedler og 1,2 milliarder mønter ud af cirkulation. Dette forventes, sammen med udfasningen af sedler med høj pålydende værdi, at ske i støt tempo frem mod slutningen af 2014 for at nå op på 50 %.

Forretningsbankerne vil i forlængelse af memorandummet, som de har indgået med den litauiske centralbank, tilskynde deres kunder til at indsætte litaskontanter på deres konti og fremme ikke-kontante betalinger. De vil også arbejde på at øge kundernes opmærksomhed på fordelene ved ikke-kontante betalinger. Der kan allerede indsættes sedler gebyrfrit i bankautomater, der tillader dette, og seddelautomater (241 automater ud af 1 239). Disse automater vil fortsat acceptere litaskontanter efter €-dag, hvor der kun vil kunne hæves

⁶ Eurosedlerne og -mønterne indføres samme dag, som euroen bliver Litauens valuta. Big Bang-scenariet er blevet benyttet i alle de medlemsstater, der har indført euroen efter 2002.

eurosedler i bankautomaterne. Det bør sikres, at kunderne modtager teknisk bistand af specialiseret personale i overgangsperioden. Litauens centralbank tilbyder ubegrænset omveksling af litasmønter til sedler frem til €dag.

Fra og med €dag vil der kun kunne gives byttepenge i euro. Det vil især være en udfordring for de detailhandlende. Ifølge aftalememorandummet har bankerne vedtaget at begrænse antallet af litassedler med høj pålydende værdi frem til udgangen af 2014 og sørge for, at virksomhederne modtager eurosedler med mindre pålydende værdi i løbet af forhåndsvideresendelsen. Samtidig vil bankerne i begyndelsen af 2015 udelukkende udstede eurosedler med lav pålydende værdi i deres filialer og hæveautomater. Den litauiske centralbank offentliggjorde sammen med finansministeriet i april 2014 nogle henstillinger til erhvervslivet vedrørende kontantforvaltning, hvori det blev understreget, at virksomhederne bør ligge inde med en tilstrækkelig mængde eurosedler med lav pålydende værdi og euromønter af alle værdier, som de kan bruge som byttepenge.

I de tidlige timer på €dag vil der kunne haves eurosedler i alle Litauens 1 193 pengeautomater. Den litauiske banksektor tæller 312 bankfilialer, der tilbyder kontanttjenester. Disse filialer vil sammen med 31 øvrige filialer, der normalt ikke tilbyder kontanttjenester, tilbyde ubegrænset gebyrfri kontantomveksling (sedler og mønter) frem til den 30. juni 2015. 330 postkontorer vil gebyrfrit omveksle litaskotanter op til en værdi af 1 000 EUR pr. transaktion indtil den 1. marts 2015. I samme periode vil litaskotanterne også kunne omveksles gebyrfrit i 11 andelskasser. Omvekslingen af større beløb (i bankfilialer mere end 15 000 LTL, mens det litauiske postvæsen kan fastsætte en anden grænse for postkontorerne) kan kun ske med tre dages skriftligt varsel. Fra den 1. juli 2015 vil 89 banker fortsat tilbyde ubegrænset og gebyrfri kontantomveksling (litassedler) i yderligere seks måneder. Den litauiske centralbank vil omveksle ubegrænsede beløb i litas til euro i et ubegrænset tidsrum og uden beregning. Betalingsterminalerne forventes at blive tilpasset i december 2014, så de øjeblikkeligt kan gå over til euro den 1. januar 2015.

Nogle banker agter at udvide personalet i de filialer, der udfører kontanttjenester, og/eller øge antallet af skranke i slutningen af 2014 og i løbet af de første dage efter €dag. Filialernes optællings- og lagerkapacitet vil blive tilpasset. Eftersom de litauiske banker har forholdsvis lange åbningstider, regner man ikke med at udvide åbningstiderne i alle filialerne under overgangen. Ni forretningsbanker vil dog i slutningen af året og begyndelsen af det nye forlænge arbejdstiden i deres kundeserviceafdelinger. Godt 50 filialer forventes at holde åbent om eftermiddagen den 1. januar 2015, som er en helligdag i Litauen, og 50 % af alle bankfilialerne forventes at holde åbent lørdag den 3. januar. Postkontorerne åbner ikke på €dag, men vil holde åbent den første weekend i januar. Ud af 330 postkontorer tilbyder 189 almindelige kontanttjenester, og de vil udvide deres åbningstider i januar. De øvrige postkontorer vil få hjælp af "mobile kontantteams", som tilbyder kontanttjenester tre timer om dagen.

Forretningsbankernes konti i den litauiske centralbank vil blive krediteret den dag, hvor mønterne deponeres, og eventuelle korrektioner vil finde sted efter optællingen af mønterne. Bankerne har tilkendegivet, at de vil følge samme tilgang over for de erhvervskunder, der har behov for hurtig kreditering af kontanter (f.eks. indehavere af salgsautomater), for at undgå forsinkelser i krediteringen ved deponering af mønter.

Forberedelserne til overgangen til eurosedler og -mønter skrider godt frem, og der er taget højde for de fleste af de anbefalinger, som Kommissionen har givet som led i sin tekniske bistand og i den fjortende rapport om de praktiske forberedelser til den fremtidige udvidelse af euroområdet.

Det er særlig vigtigt, at indsatsen for at mindske mængden af litaskotanter i omløb øges op til €dag.

Forberedelserne i den finansielle sektor og banksektoren lader overordnet set til at være godt i gang. Der vil være et betydeligt større arbejdspress og mange flere kunder i de første dage i januar 2015. Bankerne bør, hvor det er relevant, træffe ekstra foranstaltninger for at undgå lange kødannelser. Det bør sikres, at de kunder, der har problemer med at anvende selvbetjeningsautomaterne, modtager teknisk bistand af specialiseret personale i overgangsperioden.

2.3. Forhindring af urimelig forretningspraksis og fejllopfattelser af prisudviklingen blandt borgerne

Eftersom en af de største bekymringer blandt litauerne er, at priserne vil stige som følge af indførelsen af euroen (se afsnit 3 nedenfor), er det særlig vigtigt, at de litauiske myndigheder træffer alle de fornødne foranstaltninger for både at forhindre urimelig praksis og afkræfte fejllopfattelsen af prisudviklingen.

Perioden med dobbelt prisangivelse i både litas og euro begyndte den 23. august 2014. Den dobbelte prisangivelse vil vare frem til mindst seks måneder efter indførelsen af euroen. For at gøre det lettere for borgerne at vænne sig til euroen anbefales det at fastsætte ved lov, at perioden med dobbelt prisangivelse udløber den 1. januar 2016. Denne dato bør formidles klart til borgerne.

Foruden den regelmæssige kontrol af prisændringerne på 40 af de mest almindelige varer og tjenester siden begyndelsen af perioden med dobbelt prisangivelse i august 2014 og frem til midten af 2015 kontrolleres udviklingen af den gennemsnitlige detailpris på 100 lignende varer og tjenester, og der offentliggøres regelmæssigt statistiske oplysninger. Erfaringerne fra tidligere overgange har vist, at nogle tjenesteydelser (bl.a. frisører, rensier og restauranter og caféer) er tilbøjelige til at hæve priserne i forbindelse med overgangen. Disse tjenester er med på listen. Ifølge den første prisoversigt, der sammenligner priserne i august med juli, er priserne på de fleste varer forblevet forholdsvis stabile, og ændringerne har for det meste været sæsonbestemte og hænge sammen med rabatter. Overordnet set er priserne på tjenester steget en smule.

Den 18. august 2014 blev **aftalememorandummet om god forretningskik efter indførelsen af euroen** lanceret ved et offentligt arrangement. Ved at underskrive memorandummet forpligter virksomhederne (f.eks. detailhandlende) sig navnlig til ikke at bruge indførelsen af euroen som undskyldning til at hæve priserne på varer og tjenester, benytte den officielle omregningskurs og afrundingsreglerne og angive priserne i begge valutaer (litas og euro) tydeligt og forståeligt og ikke vildlede kunderne. Dem, der underskriver memorandummet, har ret til at anvende et særligt logo.

De litauiske myndigheder sigter mod at få så mange med på vognen som muligt, og de prøver at nå ud til virksomhederne på lokalt plan ved at involvere de lokale ledere og NGO'er. Litauen tæller i alt 59 800 virksomheder, der sælger varer og tjenester. I midten af oktober havde mere end 2 300 underskrevet memorandummet, herunder 48 erhvervsorganisationer, 2 234 virksomheder (svarende til 8 379 salgssteder for varer og tjenester) og 56 kommuner. I betragtning af at dagen for indførelsen af euroen nærmer sig med hastige skridt, bør de litauiske myndigheder optrappe indsatsen for at fremme memorandummet. Interessenter såsom handelskammeret og erhvervsorganisationer bør underskrive memorandummet, hvis de endnu ikke har gjort det, og arbejde på at fremme det blandt deres medlemmer. Der bør også gøres en ekstra indsats for at få de erhvervsdrivende i nærområderne til at underskrive

memorandummet. Deres prispolitik er en vigtig faktor for den samlede opfattelse af inflationen.

Den litauiske forbrugerbeskyttelsesmyndighed vil sørge for, at kravene til prisangivelse og omregning (f.eks. afrundingsregler) overholdes, og at memorandummet gennemføres korrekt, og vil i den forbindelse inddrage forskellige institutioner såsom den nationale fødevarer- og veterinærtjeneste og tilsynet for nonfoodprodukter. Siden begyndelsen af perioden med dobbelt prisangivelse har mere end 350 inspektører foretaget kontrol på salgsstederne for varer og tjenester over hele Litauen. Der vil blive foretaget ca. 30 000 kontroller frem til den 30. juni 2015. Eventuelle overtrædelser kan straffes med en advarsel (første overtrædelse begået af en fysisk person) eller bøder (gentagne overtrædelser begået af fysiske personer eller enhver overtrædelse begået af en juridisk person). De deltagere, der ikke gennemfører memorandummet korrekt, mister retten til at anvende kampagnelogoet. I tilfælde af urimelige prisstigninger eller andre former for misbrug af overgangen til euroen vil disse personer blive opført på en sortliste, som offentliggøres på det særlige websted for overgangen til euroen (<http://www.euro.lt>). Pr. 31. august var der foretaget 625 kontroller, der afslørede 64 overtrædelser, hvoraf de fleste drejede sig om, at priserne ikke var angivet i de to valutaer (28) og afrundingsfejl (20). Der er blevet udstedt ca. 25 advarsler og seks bøder (hver på 25 LTL).

Borgerne kan indsende klager til myndigheder vedrørende prisangivelse og omregning via en gratis euro-hotline, e-mail eller ved at markere det pågældende salgssted for varer eller tjenester på et interaktivt kort, som findes på forbrugerorganisationernes websteder. Suspekter prisforhøjelser bør undersøges grundigt, og der bør skrives ind hurtigst muligt, helst inden for højst 48 timer.

De litauiske myndigheder bør træffe alle foranstaltninger for at sikre, at så mange som muligt underskriver memorandummet om god forretningsskik. Interessenter såsom handelskammeret og erhvervsorganisationer bør underskrive memorandummet, hvis de endnu ikke har gjort det, og fremme det blandt deres medlemmer. Der bør også gøres en ekstra indsats for at få de erhvervsdrivende i nærområderne til at underskrive det. Alle de 60 kommuner bør også underskrive memorandummet.

Oplysninger om prisudviklingen efter €-dag bør offentliggøres allerede i begyndelsen af januar 2015.

Det anbefales at fastsætte ved lov, at perioden med dobbelt prisangivelse slutter den 1. januar 2016 og at sikre, at borgerne får klar besked om dette, så de kan benytte denne periode til at gøre sig fortrolige med de nye mønt- og seddelværdier.

2.4. Forberedelser til overgangen i landdistrikterne

For at sikre en glidende overgang i Litauen er det særlig vigtigt at sørge for en grundig planlægning og forberedelse af overgangen i landdistrikterne, eftersom litauerne især benytter kontante betalinger. De litauiske myndigheder har lavet et kort over steder, hvor der kan afhentes/afleveres kontanter i landdistrikterne (postkontorer, bankfilialer og pengeautomater).

De 60 litauiske kommuner har fået en tjekliste over det, der skal foranstalles i forbindelse med overgangen. I overgangens sidste fase bør den fulde gennemførelse af tiltagene på tjeklisten overvåges løbende.

Det litauiske postvæsens deltagelse i overgangen vil i høj grad bidrage til at udbrede omvekslingen af kontanter i landdistrikterne. I september begyndte personalet på postkontorerne at modtage oplæring i bl.a. håndtering af kontanter og de forskellige

sikkerhedsdetaljer. Sikkerhedsforanstaltningerne samt opbevarings- og optællingsfaciliteterne er allerede blevet strammet op. Det litauiske postvæsen uddeler desuden særligt informationsmateriale om overgangen til euroen til husholdningerne.

De detailhandlende spiller en vigtig rolle i forbindelse med overgangen, eftersom kunderne ofte bruger dem som vekselkontorer (navnlig hvis der ikke findes nogen banker i nærheden). Foruden det øgede behov for kontanter (se afsnit 2.2 ovenfor) er det også afgørende for de detailhandlende at overholde kravene om dobbelt prisangivelse og at deltage i memorandummet om god forretningsskik (se afsnit 2.3 ovenfor), uddanne de ansatte, tilpasse deres lagerfaciliteter og sikkerhedsforanstaltninger samt forberede deres IT-systemer.

De store supermarkeds kæder i Litauen er også aktive i Estland og/eller Letland og har derfor allerede erfaring med de udfordringer, der er forbundet med overgangen til euroen. De lader til at være godt i gang med forberedelserne. For at mindske kødannelsen vil der blive oprettet separate selvbetjeningskasser, hvor kunderne udelukkende kan betale med kort. Litaskotanterne vil blive lagt i separate bokse i kasseapparaterne for at sikre, at de ikke anvendes som byttepenge. Der er allerede oprettet informationskranker til at besvare kundernes spørgsmål.

Til trods for de mange oplysninger om de praktiske omstændigheder ved overgangen til euroen, også i landdistrikterne, synes de små købmænd stadig at være mindre godt forberedte på overgangen og at frygte udfordringerne og omkostningerne forbundet hermed, navnlig i løbet af den dobbelte omløbsperiode. I betragtning af den særlige betydning, købmændene har i landdistrikterne, anbefales det, at denne frygt håndteres på lokalt plan, og at der gøres en større indsats for at øge bevidstheden om emnet.

Virksomhedernes forberedelser, navnlig i landdistrikterne, bør overvåges nøje, og der bør gøres en ekstra indsats for at skabe større bevidsthed om de praktiske foranstaltninger i forbindelse med overgangen til euroen.

3. INFORMATIONSTILTAG OG DEN OFFENTLIGE OPINION

3.1. Informationsaktiviteter

Efter Rådets afgørelse af 23. juli 2014 har de litauiske myndigheder lanceret den intensive gennemførelsesfase med informationstiltag i forbindelse med overgangen til euroen.

Informationskampagnen koordineres af finansministeriet og består af en række kommunikationsværktøjer og -instrumenter (direkte post til husstandene, seminarer og uddannelse, sociale medier, TV og trykte kampagner) og er målrettet flere grupper (f.eks. virksomheder, journalister/mediere, unge, udsatte grupper). Litauens centralbank, økonomiministeriet, forbrugerbeskyttelsesmyndigheden, ministeriet for uddannelse og forskning og andre offentlige og private institutioner deltager også i supplerende informationsaktiviteter.

Med hensyn til bekymringerne om at indførelsen af euroen vil føre til prisstigninger, har økonomiministeriet i tæt samarbejde med finansministeriet lanceret kampagnen om "fair prisomregning". Formålet er at informere om reglerne for omregning og dobbelt prisangivelse og tilskynde virksomhederne til at underskrive memorandummet om god forretningsskik og opfordre forbrugerne til at handle ved de salgssteder, der har underskrevet memorandummet. Eftersom bekymringerne om urimelig prisfastsættelse er blevet mere udtalte (se resultatet af Eurobarometerundersøgelse 402 nedenfor), opfordrer Kommissionen de litauiske myndigheder til at styrke informationskampagnen, så den er mere målrettet borgernes bekymringer.

Kampagnerne i massemedierne er taget til siden juli 2014. Repræsentanter fra finansministeriet, økonomiministeriet, den litauiske centralbank og forbrugerbeskyttelsesmyndigheden og andre offentlige institutioner inviteres ofte til at deltage i tv- og radioudsendelser og offentliggør ofte artikler i de litauiske aviser. TV- og radioselskaberne og diverse websteder bidrager desuden til kampagnen med mediespecifikt indhold af høj kvalitet, der informerer borgerne om de praktiske aspekter af overgangen og kampagnen for rimelige priser. I forbindelse med udvælgelsen af medier blev der lagt særlig vægt på at nå ud til de udsatte samfundsgrupper i landdistrikterne, handicappede og nationale mindretal. Kampagnens første fase lader allerede til at have haft positiv virkning på, hvorvidt folk føler sig informerede om euroen, idet kendskabet til indførelsen af euroen er steget markant, samt på bekymringerne om særlige praktiske aspekter, som også er faldet (se resultatet af Eurobarometerundersøgelse 402 nedenfor).

Der afholdes regelmæssigt seminarer, workshops og andre arrangementer i regionerne for virksomheder, personer, der dagligt håndterer kontanter, og udsatte befolkningsgrupper vedrørende overgangen til euroen. For at nå ud til så stor en del af befolkningen som muligt vil en eurobus besøge de 60 kommuner frem til november 2014.

De litauiske myndigheder har udarbejdet flere publikationer om forskellige emner vedrørende euroen og dens indførelse i Litauen. Publikationerne er også tilgængelige på de nationale mindretals sprog og tilpasset synshæmmede og døve. Den litauiske centralbank og finansministeriet har udarbejdet undervisningsprogrammer til de unge.

Fra oktober 2014 vil alle husholdningerne få tilsendt informationsmateriale på litauisk, polsk og russisk om praktiske spørgsmål om overgangen. Dette initiativ er afgørende for at nå ud til størstedelen af befolkningen. Ifølge de seneste tal i Eurobarometerundersøgelsen (se nedenfor) anser 30 % af respondenterne deres postkasse for at være den bedste måde at modtage information om euroen og overgangen på.

Der er gennemført en række fælles informationstiltag inden for rammerne af partnerskabsaftalen mellem Kommissionen og det litauiske finansministerium, f.eks. eurofester og et seminar for Litauens journalister i juli 2014, en konference om overgangen til euroen i september 2014 samt diverse aktiviteter henvendt til journalister og skoler i Litauen. Kommissionen har også givet de litauiske myndigheder relevante publikationer, som de kan stille til rådighed for borgerne.

For at skabe større synergi mellem informationsaktiviteterne, og for at de får større virkning, vil Den Europæiske Centralbank og Litauens centralbank lancere en fælles informationskampagne i november, som gør brug af en lang række værktøjer (TV, trykte medier og udendørs reklamemidler samt andre former for informationsmateriale) og fokuserer på eurosedlernes og -mønternes visuelle design, de sikkerhedsmæssige foranstaltninger og de væsentligste oplysninger og datoer vedrørende overgangen. Eftersom kendskabet til eurosedlerne er uændret mellem april og september (se resultatet af Eurobarometerundersøgelse 402 nedenfor), vil denne kampagne være afgørende for at sikre, at borgerne får tilstrækkelig information om eurosedlerne.

3.2. Den offentlige opinion

Siden 2004 har Europa-Kommissionen bestilt flere Eurobarometerundersøgelser i de lande, der blev optaget i EU i 2004, 2007 og 2013, men som endnu ikke har indført euroen ("de nye medlemsstater"), for at finde ud af, hvad borgerne mener om og kender til indførelsen af euroen. Resultaterne for Litauen i undersøgelsen af de syv nye medlemsstater fra foråret 2014

(Flash Eurobarometer 400) blev præsenteret i Kommissionens fjortende rapport om de praktiske forberedelser til den fremtidige udvidelse af euroområdet⁷.

For bedre at kunne følge udviklingen i borgernes holdning og kendskab til indførelsen af euroen i forbindelse med overgangen besluttede Kommissionen at gennemføre en anden undersøgelse, der udelukkende var rettet på Litauen. Feltarbejdet i forbindelse med undersøgelsen fandt sted fra den 4. til den 6. september 2014 (fem måneder efter det tidligere feltarbejde i april 2014).

3.2.1. Støtte til indførelse af euroen/forventede konsekvenser

Den seneste undersøgelse viser, at støtten til indførelsen af euroen er stabil. 48 % (+1 procentpoint) går ind for euroens indførelse. Et flertal af respondenterne (51 %) mener, at Litauen er klar til at indføre euroen.

Hvad angår spørgsmålet om konsekvenserne af euroens indførelse, er andelen af litauere, der forventer positive konsekvenser, steget på alle niveauer. 50 % (+5 procentpoint) mener, at det vil få positive følger for de nuværende eurolande, mens 44 % (+3 procentpoint) forventer, at euroen vil have positive følger for deres eget land. 37 % (+2 procentpoint) forventer, at det vil få positive følger for dem rent personligt.

Hvad angår euroens indflydelse på priserne, viser undersøgelsen klart, at litauerne stadig er bekymrede for negative følger, idet 84 % (+9 procentpoint) forventer, at priserne vil stige, mens kun 11 % (-7 procentpoint) forventer, at de forbliver stabile. 76 % (+6 procentpoint) udtrykker desuden bekymring om urimelig prisfastsættelse i løbet af overgangen.

Et relativt flertal på 48 % (-2 procentpoint) mener ikke, at indførelsen af euroen vil medføre mistet kontrol over den økonomiske politik. 58 % (førstegangsadspurgte) ser indførelsen af euroen som en mulighed for Litauen til at styrke sin position i EU yderligere.

De største ændringer i litauerne forventninger til indførelsen af euroen er, blandt seks mulige svar med mulighed for at angive flere svar, at det vil gøre det lettere at rejse i andre eurolande (86 %, +5 procentpoint) og at sammenligne priserne med andre eurolande (50 %, +5 procentpoint).

Ni ud af ti respondenter (90 %, førstegangsadspurgte) siger, at de personligt vil kunne tilpasse sig den nye valuta.

3.2.2. Information om euroen

Befolkningens kendskab til forskellige aspekter af euroens indførelse stiger fortsat, og 70 % (+20 procentpoint) mener, at de er velinformede. 96 % af respondenterne er desuden klar over, at euroen indføres den 1. januar 2015 (+14 procentpoint).

Når de bliver spurgt om, hvorvidt de stoler på information om euroens indførelse fra bestemte institutioner eller grupper, angiver litauerne, at de stoler mest på information fra den litauiske centralbank (73 %, +8 procentpoint). Der er fortsat mindst tillid til journalisterne (27 %, -1 procentpoint).

Når det kommer til, hvilke kilder der bedst kan anvendes til at modtage information, ser 54 % (-8 procentpoint) TV'et som den bedste kilde, efterfulgt af internettet (52 %, -1 procentpoint), aviser (37 %, -2 procentpoint) og banker (39 %, +2 procentpoint). De mindst anvendelige kilder er arbejdspladsen (20 %, -3 procentpoint), skoler og andre uddannelsessteder (20 %, -2 procentpoint) og offentlige rum (20 %, -3 procentpoint).

⁷ Se fodnote 3.

Ifølge 61 % (-2 procentpoint) af de adspurgte litauere er omregningsreglerne stadig en af de vigtigste informationer, der bør medtages i kampagnen. Andre vigtige spørgsmål er de praktiske konsekvenser for løn- og bankkonti (60 %, +2 procentpoint) og de generelle regler for euroens indførelse (58 %, +1 procentpoint) efterfulgt af information om værdien af én euro (47 %, -2 procentpoint).

Den dobbelte prisangivelse har vist sig at være det vigtigste element af informationskampagnen, dog i faldende grad: dobbelt prisangivelse i forretninger: 77 % (-7 procentpoint), på regninger: 71 % (-3 procentpoint), i tv-reklamer: 68 % (-4 procentpoint) og på lønsedler: 62 % (-1 procentpoint).

Kommissionen vil både før, under og efter den dobbelte omløbsperiode, der begynder i december 2014, gennemføre Eurobarometerundersøgelser i Litauen.

Den nye fase af informationskampagnen i Litauen bør tage sigte på at dæmpe bekymringerne i forbindelse med euroens indførelse og øge forbrugernes tillid. For at håndtere de vedvarende bekymringer om prisstigninger i overgangsperioden skal borgerne løbende informeres om resultaterne af prisovervågningen og de øvrige kontrolforanstaltninger.